

Φακίνου, Ευγενία (Αλεξάνδρεια, 1945): Μυθιστοριογράφος, συγγραφέας παιδικής λογοτεχνίας. Γεννήθηκε το 1945 στην Αλεξάνδρεια. Σε μικρή ηλικία ήρθε με την οικογένεια της στην Αθήνα, όπου σπούδασε γραφικές τέχνες και ξεναγός. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 στράφηκε προς το παιδικό θέατρο, αντικαθιστώντας τα παραδοσιακά μέσα (κούκλες, φιγούρες) με χρηστικά, καθημερινά αντικείμενα. Το 1975 έμαθε την τέχνη του κουκλοθέατρου στο Βελιγράδι και την ίδια χρονιά δημιούργησε στην Αθήνα το πρωτότυπο αντικειμενοθέατρο, το οποίο αποτέλεσε σταθμό στη θεατρική πρακτική της και αγαπήθηκε ιδιαίτερα από τα παιδιά. Εξέδωσε βιβλία παιδικής λογοτεχνίας, πολλά από τα οποία εικονογράφησε η ίδια. Από το 1982 άρχισε να γράφει και πεζά για ενήλικες. Μυθιστορήματα και παιδικά της έχουν μεταφραστεί στα γερμανικά, αγγλικά, ρωσικά, ουγγρικά, δανέζικα, γαλλικά, ολλανδικά, ιταλικά και σερβικά. Το 2005 τιμήθηκε με το Βραβείο Αναγνωστών (Εθνικό Κέντρο Βιβλίου - Σκάι 100,3) για το μυθιστόρημα της «Η μέθοδος της Ορλεάνης» και το 2008 με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος για τη συλλογή διηγημάτων «Φιλοδοξίες κήπου».

Έργα: *Αστραδενή* (1982)· *Το έβδομο ρούχο* (1983)· *Η μεγάλη πράσινη* (1987)· *Γάτα με πέταλα* (1990)· *Ζάχαρη στην άκρη* (1991)· *Η Μερόπη ήταν το πρόσχημα* (1994)· *Εκατό δρόμοι και μία νύχτα* (1997)· *Τυφλόμυγα* (2000)· *Ποιος σκότωσε τον Μόμπυ Ντικ;* (2001)· *Ερως, θέρος, πόλεμος* (2003)· *Η μέθοδος της Ορλεάνης* (2005) [μυθιστ.]· *Τυφλόμυγα* (2006)· *Φιλοδοξίες κήπου* (2007) [διηγ.]· *Ζάχαρη στην άκρη* (2008)· *Για να δει τη θάλασσα* (2008)· *Οδυσσέας και μπλουζ* (2010)· *Το τρένο των νεφών* (2011)· *Γάτα με πέταλα* (2011)· *Πλανόδιοι θεριστές* (2013)·

Για τα παιδιά έχει γράψει: *Ντενεκεδούπολη* (1977)· *Στο Κουρδιστάν* (1978)· *Εύπνα, Ντενεκεδούπολη* (1979)· *Το μεγάλο ταξίδι του Μελένιου* (1979)· *Ο κύριος Ουλτραμέρ* (1980)· *Τα Ελληνάκια* (1980)· *Άνοιξη, καλοκαίρι, φθινόπωρο, χειμώνας* (1985)· *Μια μικρή καλοκαιρινή ιστορία* (1986)· *Λαχανικά, φρούτα, λουλούδια, αγριολούλουδα, βότανα* (1986)· *Το αστέρι των Χριστουγέννων* (1989)· *Ελληνικό πανόραμα* (1995).

Συμμετοχή σε συλλογικά έργα: *Ερωτας σε πρώτο πρόσωπο* (Κέδρος, Αθήνα, 1997)· *Βόλος: Μια πόλη στη λογοτεχνία* (Μεταίχιμο, Αθήνα, 2001)· *Μοναχικά ανδρόγυνα* (Μίνωας, Αθήνα, 2002)· *Το χρονικό του Κέδρου* (Κέδρος, Αθήνα, 2004)· *Δωδεκάνησα* (Kasseris Publications, Ρόδος, 2005)· *Συγγραφικές εμμονές* (Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2007)· *Η Θεσσαλονίκη των συγγραφέων* (Ιανός, Αθήνα, 2011). Εμφανείς είναι οι σχέσεις που δημιουργεί η μυθοπλαστική φαντασία της Φ. ανάμεσα στα παιδικά και στα άλλα της βιβλία, με προεξάρχον στοιχείο τη ζωτική θέση που έχουν τα αντικείμενα και ο μικρόκοσμος τους στην εσωτερική ζωή των ανθρώπων. Η βασική όμως κίνηση που χαρακτηρίζει όλα σχεδόν τα πρόσωπα της είναι η περιπλάνηση, το ταξίδι στον χώρο ή στη φαντασία και η αναζήτηση της λύτρωσης ή της γνώσης. Συνδυασμένη με την τάση της αναζήτησης, που αφορά σχεδόν πάντοτε γυναίκες διαφόρων ηλικιών οι οποίες συνειδητά ή παρορμητικά προσπαθούν να γνωρίσουν τον εαυτό τους, είναι και η επίμονη προσπάθεια της Φ. να αναδείξει τις αυθεντικές και μη αυθεντικές όψεις της ζωής. Στα περισσότερα από τα μυθιστορήματά της η μαθητεία στη ζωή είναι ουσιαστικότερη και βαθύτερη όταν υπάρχει πίστη από την πλευρά των ανθρώπων στις αρχέγονες δυνάμεις, οι οποίες, ενώ είναι ζωντανές και ζωτικές

στην ελληνική ενδοχώρα, στις πόλεις βρίσκονται σε λανθάνουσα και ανενεργή κατάσταση. Την κοσμοθεωρητική αυτή αντίληψη της η συγγραφέας την έχει κατ' επανάληψη περάσει στα βιβλία της, από την *Αστραδενή* και *Το έβδομο ρούχο* ως τη *Μερόπη* και την *Τυφλόμυγα*, προασπίζοντας τον αντισυμβατικό χαρακτήρα της γυναικείας αυτοδιάθεσης και ελευθερίας. Η παραμυθητική αφήγηση και οι συμβολισμοί της έχουν επίσης περάσει από τα παιδικά στα άλλα έργα της Φ. (*Η μεγάλη πράσινη*), δίνοντας ασφαλώς ώθηση σε μία από τις κυριότερες αφηγηματικές αρετές της, που είναι η έντονη φαντασία.

Κριτικές: Β. Δ. Αναγνωστόπουλος, *ΤΕΠΛ*, σελ. 145, 146, 147, 148· Αντ. Δελώνης, *ΕΠΑ*, σελ. 70, 167, 188· ΕΕΑ, σελ. 272· Χ. Σακελλαρίου, *ΙΠΑ*, σελ. 297, 317, 321· Ζ. Βαλάση, *εφ.Ρζπς*, 23.9.1977 [ββ.: *Ντενεκεδούπολη*] - [Ανυπόγρ.], *εφ.Αγ*, 31.12.1986 [ββ.: *Μια μικρή καλοκαιρινή ιστορία*] - [Ανυπόγρ.], *εφ. Νέα*, 5.9.1987 [ββ.: *Η μεγάλη πράσινη*] - Μ. Χαρτουλάρη, *εφ. Νέα*, 4.4.1990 [ββ.: *Γάτα με πέταλα*] - Δ. Κούρτοβικ, *Ημεδαπή εξορία. Κείμενα για την ελληνική λογοτεχνία, 1986-1991*, *Opera*, 1991, σελ. 216-219 - Κ. Ι. Τσαούσης, *εφ. Εθν*, 3.5.1991 [ββ.: *Ζάχαρη στην άκρη*] - Σ. Αδαμίδου, *εφ.Ρζπς*, 26.5.1991 [ββ.: το ίδιο]· Μ. Θεοδοσοπούλου, *εφ.Επχ*, 29.5.1994 [ββ.: *Η Μερόπη ήταν το πρόσχημα*] - Δ. Δασκαλόπουλος, *εφ. Νέα*, 7.6.1994 [ββ.: το ίδιο]· Δ. Ρηγόπουλος, *εφ. Κθμ*, 17.12.1995 [ββ.: *Ελληνικό πανόραμα*] - Π. Μπουκάλας, *Ενδεχομένως*, *Αγρ*, 1996, σελ. 315-318· Ζ. Κατσιμπούρα, *Ιστορίες και μύθοι της γυναικείας πεζογραφίας στην Ελλάδα (1974-1990). Οι συνιστώσες του λόγου και του κόσμου στο έργο των Μ. Λούκα, Ευ. Φακίνου και Αλ. Δεληγιώργη*, ΑΠΘ, Θ/κη 1997 [διδ. διατρ.]· Δήμ. Ρουμπούλα, *εφ. Εθν*, 21.10.1997 [ββ.: *Εκατό δρόμοι και μία νύχτα*] - Δ. Δασκαλόπουλος, *Ανισόπεδες διαβάσεις*, Πατάκης, 1999, σελ. 95-96· Ε. Φαλίδα, *εφ. Μα*, 31.3.2000 [ββ.: *Τυφλόμυγα*] - Μ. Χαρτουλάρη, *εφ. Νέα*, 3.5.2003 [ββ.: *Ερως, θέρος, πόλεμος*] - Μ. Θεοδοσοπούλου, *εφ. Βμ*, 17.8.2003 [ββ.: το ίδιο].

Παρουσίαση του μυθιστορήματος *Το τρένο των νεφών* (Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2013) από την ίδια τη συγγραφέα:

Εργοστάσιο ονείρων

Ομως πού να 'ναι άραγε
κείνος που νύχτα-μέρα τριγυρνούσε
εξόριστος στον κόσμο σαν σκυλί
κι έλεγε πως τ' όνομά του είναι Κανέννας;
[Μπόρχες, *Τα μονοπάτια της Ιθάκης*]

Το τρένο των νεφών είναι το βιβλίο που προσπαθούσε εναγωνίως να τελειώσει ο ήρωας του προηγούμενου βιβλίου μου *Οδυσσέας και Μπλουζ*. Θυμάμαι πόσο είχα βασανιστεί για να βρω τι είδους κείμενο θα έγραφε εκείνος ο ιδιόρρυθμος συγγραφέας, και πώς μια μέρα αναδύθηκε -από το πουθενά- Το τρένο των νεφών. Ένα τρένο υπαρκτό, που διασχίζει τις Άνδεις και που παλαιότερα έφτανε από την Αργεντινή στη Χιλή, εξυπηρετώντας κυρίως τα ορυχεία αυτών των χωρών.

Το θέμα με είχε γοητεύσει: ένα τρένο-φάντασμα, που αφού φύγει από το σταθμό, βγαίνει από τις ράγες του, χώνεται στα νέφη και χάνεται. Ένα τρένο που οι ντόπιοι ισχυρίζονται ότι ταξιδεύει ακυβέρνητο, χωρίς μηχανοδηγό, πως δεν σταματάει πουθενά και πως όταν φτάσει στο τέρας του, που είναι και το τέλος

του κόσμου, οι επιβάτες έχουν χάσει τα νιάτα τους. Μπαίνουν νέοι και κατεβαίνουν γέροι με άσπρα μαλλιά και φαφούτικα στόματα. Λένε ακόμη ότι εκεί μέσα συμβαίνουν σημεία και τέρατα, πως όποιος μπήκε, εκτός από τα νιάτα του, έχασε και την ψυχή του, επειδή το οδηγούν κακά πνεύματα από άλλες εποχές, τότε που πίστευαν τους παλιούς θεούς, που έπιναν αίμα παιδιών και παρθένων. Λένε ακόμη πως το σπρώχνει ο ίδιος ο Διάβολος, που χώνει την ουρά παντού.

Ένα αγόρι, ο Κανένας, αν και είναι μόνο δέκα χρονών, δεν τα πιστεύει όλ' αυτά και ανεβαίνει στο τρένο αναζητώντας τον άγνωστο πατέρα του, Οδυσσέα. Στο τρένο θα συναντήσει χρυσοθήρες και Ινδιάνους που αφηγούνται θαυμαστές ιστορίες, βασιλιάδες και κονκισταδόρες, την Εβίτα Περόν και τον Ωνάση, δωσίλογους κι εγκληματίες πολέμου, τον στρατηγό Μπολίβαρ και τον Τσε Γκεβέρα, αλλά και τον τυφλό ποιητή που γεννήθηκε σ' εφτά πόλεις. Μια οδύσσεια, δηλαδή, του Κανένα ή του Καθένα.

Το θέμα, λοιπόν, του βιβλίου το ήξερα από το προηγούμενο βιβλίο μου, αλλά αισθανόμουν αμηχανία -και γιατί να το κρύψω;- και δέος στην ιδέα ότι θα καταπιανόμουν μ' ένα τέτοιο θέμα. Τη μέρα, με το φως και τη λογική, έλεγα: «Τι δουλειά έχω με τη Λατινική Αμερική;» Τη νύχτα όμως, λίγο πριν κοιμηθώ, όταν άλλες, μυστήριες δυνάμεις παίρνουν τα ηνία, έλεγα: «Θα το κάνω, τουλάχιστον θα το παλέψω». Υπερίσχυσαν, όπως φαίνεται, οι μυστηριώδεις δυνάμεις της νύχτας...

Ξανάρχισα να διαβάζω βιβλία της λατινοαμερικανικής λογοτεχνίας, από τον Ερνέστο Σάμπατο και τον Χουάν Ρούλφο έως τον Σεπούλβεδα και τον Γίόσα, για να μπω στο πνεύμα, ν' αντλήσω πληροφορίες, να «μυρίσω» τους τόπους, «ν' αγγίξω» τους ανθρώπους. Και παγιδεύτηκα, με την καλή έννοια. Γιατί η Λατινική Αμερική είναι ένα τεράστιο εργοστάσιο ονείρων. Επίσης κατάλαβα ότι οι ιστορίες των λαών έχουν κοινά γνωρίσματα, οι μυθολογίες μοιάζουν, οι Άνδεις πλησιάζουν τον Όλυμπο και οι λογοτεχνίες συνομιλούν.

Χρησιμοποίησα μικρά αποσπάσματα από είκοσι οκτώ εμβληματικά βιβλία και ήρωες αυτών των βιβλίων σε μια άλλη στιγμή της ζωής τους. Τα «ξένα» κείμενα είναι γραμμένα με πλάγια γράμματα και η αποκρυπτογράφηση γίνεται στο τέλος του βιβλίου, γιατί δεν ήθελα να διακόπτεται η ανάγνωση από υποσημειώσεις. Διακειμενικότητα; Ναι. Μ' αρέσει αυτό το «παιχνίδι», το έχω κάνει πολλές φορές αλλά τώρα, νομίζω, το έφτασα στα όριά του.

Το γραφείο μου ήταν σαν οχυρό με τα πολλά βιβλία τριγύρω, τα χιλιάδες χαρτάκια («μαύρο πουλί» στον Σεπούλβεδα, «λιτανεία παιδιών» στον Φουέντες, «ναυαγός» στον Μάρκες, «κεφάλι στο ποτάμι» στον Σάμπατο κ.λπ.), σημειώσεις, παραπομπές, αλλαγές από πρωτοπρόσωπη σε τρίτοπρόσωπη αφήγηση, που όμως κατέληξαν -έτσι, πιστεύω, τουλάχιστον- σ' ένα ενδιαφέρον και ρέον κείμενο.

Ήταν μια ωραία, προκλητική δουλειά, για μένα ένα στοίχημα, ένα ρίσκο, ένα άλμα στο κενό, που όμως δεν δίστασα να κάνω. Έγραφα με πυρετώδη ρυθμό, σε συμπυκνωμένο χρόνο. Σαν να μην ήμουν εδώ, σαν να μην ήμουν εγώ.

Ευγενία Φακίνου

Πηγή: enet.gr Ελευθεροτυπία / Βιβλιοθήκη, τχ. 677, 15.10.2011